

Nr 686

Av herr **Nordgren m. fl.**, om höjning av anslaget till Främjande av
lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.

(Lika lydande med motion nr 540 i Första kammaren)

Ett viktigt inslag i ungdomens yrkesutbildning utgör den verksamhet som bedrivs vid inbyggda företagsskolor och i form av lärlingsutbildning inom hantverksföretag, byggnadsbranschen m. fl. De företag, branschförbund och huvudorganisationer som är berörda av denna utbildning nedlägger sedan många år ett omfattande arbete på att utveckla dessa former av yrkesutbildning. Ansträngningarna har mött ett glädjande gensvar i form av ökat utnyttjande av dessa utbildningsresurser. Som jämförelse kan nämnas att antalet bidragsrum för tio år sedan uppgick till i runt tal 800 och att numera de 2 200 bidragsrum som står till förfogande kraftigt övertecknas. Det för innevarande budgetår disponibla anslaget kommer enligt nu föreliggande statistik hos skolöverstyrelsen att vara helt ianspråktaget långt före budgetårets utgång.

Enligt från skolöverstyrelsen inhämtade uppgifter hade den 22 januari 1968 1 245 ansökningar om statsbidrag för lärlingsutbildning hos hantverksmästare och i byggnadsföretag bifallits. Till skolöverstyrelsen hade dessutom inkommit inte mindre än 2 027 ansökningar, som för närvarande befinner sig på remiss eller förberedes för avgörande inom överstyrelsen. Skulle samtliga ansökningar komma att bifallas skulle således erfordras 3 272 statsbidrag. Det är under alla förhållanden uppenbart, att det nu disponibla antalet bidragsrum, 2 200, helt kommer att tagas i anspråk och att ett stort antal ärenden får överföras till budgetåret 1968/69. I sammanhanget bör också understrykas att hänsyn inte nu har tagits till de ansökningar som inflyter efter den 22 januari.

Vi vill i samband härmed starkt understryka att det från näringslivets synpunkt är synnerligen angeläget att anslagsbestämmelserna ändras så att statsanslaget på ett realistiskt sätt anpassas till det faktiska utbildningsbehovet. Som ett exempel kan nämnas att man inom rörledningsfacket i samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare arbetat fram ett utbildningssystem, som mer effektivt än tidigare skall kunna tillgodose utbildningsbehovet inom denna expansiva bransch. Budgetåret 1963/64 beviljades 100 bidrag till VVS-lärlingar. Summan steg 1965/66 till 184 och 1966/67 till 397. Under innevarande år har 355 ansökningar beträffande bidrag till lärlingar inom rörmontörfacket bifallits. Härutöver är 340 ansökningar klara att bifallas inom skolöverstyrelsen, varjämte 374 ansökningar befinner sig på remiss.

Totalt skulle således enbart VVS-sektorn behöva taga i anspråk 1 069 av tillgängliga 2 200 bidragsrum.

Vad som här anförts visar orimligheten i nuvarande anslagskonstruktion, som har en helt otillräcklig elasticitet i förhållande till utbildningssituationen inom näringslivet. Speciellt med tanke på byggnadsområdets dominerande ställning i samhällslivet är det angeläget att anslagsramen omedelbart vidgas.

Enligt vår bestämda uppfattning finns det all anledning för statsmakterna att stödja utvecklingen av yrkesutbildningen inom näringslivet, vilket inom detta område bäst kan ske genom en sådan anslagsbeviljning att ungdomens vilja och intresse att erhålla en av arbetsmarknadsparterna godkänd yrkesutbildning kan tillgodoses utan restriktioner. Kungl. Maj:t bör erhålla bemyndigande att bestämma medelsramen för denna utbildningsform, vilket skulle ge skolöverstyrelsen möjlighet att varje år bevilja bidrag till lärlingsutbildningen i den omfattning som motsvarar den reella efterfrågan.

I och för sig skulle det vara motiverat att öka bidragsbeloppen med ca 30 %, vilket ungefär motsvarar den ökning av kostnaderna som hantverksmästare och byggnadsföretag fått vidkännas sedan 1958 på grund av bl. a. stegringen av såväl lönerna för dem som har till uppgift att instruera lärlingarna som lärlingslönerna. Vi vill i detta sammanhang hänvisa till yrkesutbildningsberedningens förslag i betänkandet »Yrkesutbildningen» (SOU 1966: 3) om att lärlingsbidragen skulle uppgå till 2 000 kr. per år. Med hänsyn till att beredningens förslag för närvarande överväges inom departementet avstår vi emellertid från att nu ställa något yrkande om uppräknings av bidragsbeloppet. Vi vill dock understryka att det av både principiella och praktiska skäl är motiverat att utforma statsbidragssystemet så, att bidragen i rimlig utsträckning följer indexutvecklingen.

Den akuta situationen på arbetsmarknaden med tusentals arbetslösa ungdomar skulle i och för sig påfordra en omedelbar förstärkning av anslaget för innevarande budgetår. Då ett dylikt yrkande emellertid av formella skäl ej kan anknytas till Kungl. Maj:ts statsverksproposition för budgetåret 1968/69, måste denna fråga lösas i annan ordning, t. ex. genom en tilläggsproposition eller genom att arbetsmarknadsstyrelsen bemyndigas att — inom ramen för tillgängliga anslag för sysselsättningsfrämjande åtgärder bl. a. i form av ungdomsutbildning — lämna särskilt anslag för igångsättning av lärlingsutbildning inom näringslivet. Som ovan redovisats finns en stor utbildningspotential inom näringslivet, vilken utan tidsutdräkt kan tagas i anspråk.

I anslutning till Kungl. Maj:ts förslag i statsverkspropositionen år 1968, bilaga 10, punkt D 32. Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m., yrkar vi — men hänsyn till det starka och växande intresset för den för samhället billiga form av yrkesutbildning som lärlingsutbildningen utgör — att antalet lärlingsbidrag utökas med 1 000 utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

